

01

Преседан у Белгији: Министар тражи да се кажњавају узбуњивачи и новинари

Белгијски министар одбране и спољних послова Дидије Рејндерс предложио је закон којим би узбуњивачи и новинари који открију државне тајне били кажњавани затвором и новчаном казном од више хиљада евра. Како су пренели медији у Бриселу, нацрт закона – који се

по званичном објашњењу усваја да би Белгија испунила своје међународне обавезе – прошао је прво читање у влади, али парламент тек треба да расправља о њему. У нацрту се наводи да до државних тајни могу да дођу и особе које немају одобрење за то, па се због тога прети ономе ко искористи те информације затвором од најмање једног месеца а највише три године и казном од сто евра до пет хиљада евра.

Ова формулација оцењена је као преширока, а Државни савет (највиши управни суд чији је задатак и саветовање владе) предлаже да се направи изузетак за новинаре и узбуњиваче. „Овако широка дефиниција могла би у

одређеним случајевима да представља проблем, нарочито у обезбеђивању права гарантованих чланом 10 Европске конвенције о људским правима која се односе на слободу изражавања“, наводи се у анализи Државног савета. После протеста удружења новинара, из кабинета министра Рејндерса саопштили су да ће нацрт сигурно бити мењан и да спорни члан 22, који би могао да угрози новинаре и узбуњиваче који јавности саопштавају информације означене тајном, „сигурно није главни део овог пројекта“ и да ће „бити размотрен у светлу различитих мишљења“. ■

Прва конференција Међународне мреже за узбуњивање (WIN)

Прва конференција Међународне мреже за узбуњивање (Whistleblowing International Network), чији је Пиштаљка суоснивач, биће одржана 11. и 12. септембра у Глазгову, где је и седиште ове глобалне коалиције организација које се баве заштитом узбуњивача.

Током два дана разговараће се о директиви ЕУ за заштиту узбуњивача, о раду са послодавцима на побољшању положаја запослених који желе да пријаве неку неправилност, о саветовалиштима за узбуњиваче, о улози новинара у откривању незаконитости, као и о новим технологијама и њиховом утицају на узбуњивање. Специјални гост конференције биће доскорашња француска посланица у Европском парламенту Виржини Розијер, која је као извештач била једна од најзаслужнијих што је у априлу усвојена директива ЕУ о заштити узбуњивача.

Пиштаљку ће на конференцији представљати уредници Владимир Радомировић и Драгана Матовић.

Летонија усвојила закон, грађани ипак подозриви

Летонски закон о узбуњивању ступио је на снагу 1. маја и њиме је запосленима омогућено да без штетних последица открију дела која угрожавају јавни интерес или интересе неких друштвених група. По закону, узбуњивачи могу да пријаве корупцију, превару, занемаривање дужности, злоупотребу положаја, избегавање пореза, проневеру и злоупотребу јавних средстава, опасност по јавно здравље, животну средину, безбедност грађевина, безбедност хране и слично. Међутим, портал „Вентспилсниекс“ у коментару пише да грађани углавном не желе да пријаве злоупотребе страхујући од одмазде надређених и да не треба очекивати тренутни успех овог закона. ■

„Дизни“ годинама лажирало приходе, тврди узбуњивач

Сандра Куба, која је 18 година радила као рачуновођа у „Дизнију“, поднела је пријаву против те компаније Комисији за хартије од вредности тврдећи да је годинама лажно приказивала увећане приходе. Само у једној години, приходи су лажно увећани за шест милијарди долара, наводи се у документацији уз пријаву. Куба се Комисији за хартије од вредности први пут обратила у августу 2017. године, а месец дана после тога добила је отказ. ■

„Тесла“: Саботер нас коштао 167 милиона долара

Инжењер Мартин Трип, који је пре годину дана изјавио да је производни процес компаније за електричне аутомобиле „Тесла“ спор и да само на отпаду те фирме лежи метала у вредности од 150 милиона долара, коштао је „Теслу“ више од 167 милиона долара. То се бар наводи у тужби „Тесле“ против Трипа, кога називају саботером. Износ је изведен из губитака на берзи који су десили пошто су објављена два новинска текста у којима је Трип био саговорник. Стручњаци кажу да се овај губитак не може приписати ономе што је узбуњивач изјавио и да компанија није изгубила више од 0,24 одсто вредности акција, што је заправо уобичајена дневна флукуација на берзи. ■

Директорке

Бившу директорку Агенције за борбу против корупције Верку Атанасковић Прекршајни суд у Београду прогласио је одговорном за скривање компромитијућих података о бившем градоначелнику Београда, а садашњем министру финансија Синиши Малом.

Директорка Верка је крила да је нашег министра финансија Малог једна банка, пре него се знало да ће једнога дана бити министар и док је био само консултант разних фирми у, касније ће се испоставити, сумњивим приватизацијама, дакле, да га је та нека банка сумњичила за прање пара. Све то и још много штошта стоји у извештају о имовини нашег министра Малог који је директорка Верка скривала од јавности због чега је и осуђена у поступку који је покренут на захтев Пиштаљке.

У ствари, осуђена па „помилована“... Наиме, Прекршајни суд, чији је председник у време када се Верки судило био садашњи повереник за информације од јавног значаја Милан Мариновић, одуговлачио је поступак са намером да дође до застаревања, па је зато читавих пола године пресуду којом је директорка Верка проглашена кривом крио од Пиштаљке, како би она застарела. Када су адвокати Пиштаљке разоткрили ову системску заверу, суд је прво одбио да им уручи пресуду, а онда је издао решење којим је своју пресуду ставио ван снаге јер је, како

су образложили, застарела због проблема у достављању. Ваљда им се пресуда којом је директорка Верка због скривања министра кажњена само опоменом ипак учинила превише оштром.

Али откуд то да је директорка Верка уопште била опоменута, можда би се неко упитао?

Па како и не би?

Док је о подацима из имовинске карте министра Синише бринула Татјана Бабић, директорка Агенције за борбу против корупције која је претходила директорки Верки, ништа од свега није се знало.

Директорка Тања није у јавност износила никакве проблематичне информације о тадашњем градоначелнику, а садашњем министру Малом. Директорки Тањи није се могло десити да у јавност процури било какав извештај о имовини министра Малог, па чак ни затамњен на свим важним местима на којима се помиње прање пара, рачуни и фирме у инсиотранству, као што се то десило директорки Верки.

Зато директорка Тања и није завршила на Прекршајном суду као директорка Верка. Директорка Тања је завршила на Уставном суду. Унапредило је у судију Уставног суда. Па како то, питате се?

Па лепо. За разлику од директорке Верке, директорка Тања учила је на искуству

Пише:
**Драгана
Матовић,**
уредник
Пиштаљке

своје претходнице, директорке Зоране. Зорана Марковић била је прва директорка Агенције за борбу против корупције. Директорку Зорану је на то место поставила претходна власт. Нормално, директорка Зорана је крила податке о министрима претходне власти, конкретно о Оливеру Дулићу и Драгану Шутановцу. Дулић је, како је Пиштаљка открила, имао фирму која је пословала са 70 државних институција, а Шутановац – кога је такође Пиштаљка разоткрила – на парцели у центру града која је уписана као пашњак са још неколико богатих људи изградио зграду у којој је постао власник стана од милион и по евра. Одока.

Директорка Зорана је министру Дулићу дозволила да, пошто је јавност сазнала да није пријавио Агенцији своје послове са 70 државних институција, нити је пребадио управљачка права над својом фирмом на неког другог што је био обавезан законом, да целу ту досадну папирологију заврши ретроактивно. То другарско сређивање у неким би се државама које се држе закона к'о пијан плота, што рече један, звало укратко – фалсификовање.

Ни министар Шутановац Агенцији никада није пријавио да гради зграду на пашњаку, па када је Пиштаљка то открила, очекивало се да директорка Зорана макар проба да утврди одакле министру који је имао плату од 100.000 динара толике паре.

Директорка Зорана није била тотало неискусна у тим стварима, јер је и сама ухаћена у неком мувању око стана који је добила од Агенције, а ова од Владе Србије, што се завршило без последица по њу. Елем, директорка Зорана је, наравно,

одбила да покрене истрагу о пореклу новца министра Шутановца, бранивши се да она не може да покрене истрагу по службеној дужности.

Када је Пиштаљка поднела пријаву којом је тражила покретање поступка, искуство директорке Зоране долази до изражаја, па она лепо одлази на одмор. У њеном одсуству, неко из Агенције, можда чак и неко ко је бадио око на њену фотељу, прослеђује пријаву тужилаштву које покреће истрагу. Суд, међутим, пресуђује да се не може тврдити да је министар Шутановац имао задњу намеру да имовину сакрије од Агенције, не дај Боже од јавности. Него је, ваљда, заборавио на стан од милион и по евра. А суштинским питањем, одакле Шутановцу уопште новац који је сакрио, суд се, наравно, није ни бавио. Никада, ни до дана данашњег.

Директорку Зорану, која је дозволила да ствари измакну контроли и да компромитујући подаци о њој и о министрима исцуре у јавност, сменио је Одбор Агенције, тело које и именује директоре Агенције. Директорка Зорана је после тога отишла у Египат да буде консултант на неком пројекту Уједињених нација, а после тога допала је чак и затвора. Али не, није била ухапшена због мувања са станом нити због прикривања незаконитости које су починила двојица министара. Ухапшена је због мувања са зградом Агенције која је купљена под сумњивим околностима од фирме чији је сувласник, како су писали медији, била жена човека познатијег под надимком Лимун који се

помиње у белој књизи МУП-а о организованом криминалу као лице повезано са земунским кланом. То са Агенцијом за борбу против корупције, коју сам ја у прво време у брзини често звала Агенција за корупцију, због чега се професор Чедомир Чупић, иначе члан Одбора Агенције, љутио, од почетка је ишло по лошем. „Госпођо, није то Агенција за корупцију, него за борбу против корупције“, строго би одговарао на мој лапсус. Ја сам у тим ситуацијама покушавала да направим шалу на конто мог лапсуса, да мало опустим атмосферу, али професору није било ништа смешно. А и како би, када је та цела ствар са оснивањем Агенције за борбу против корупције, којој је својим чланством у Одбору легитимитет давао и сам професор Чупић, почела великим скандалом са намештеним гласањем у Скупштини Србије. Укратко, намера тадашњег председника државе (чик се сетите ко је био), како се тада незванично могло дознати из поузданих извора, била је да на чело Одбора Агенције постави своју пријатељицу, председницу невладине организације која је у свом називу имала флоскулу „политичка изузетност“, Соњу Лихт. Е, тада је у току била нека политичка трговина између демократа и социјалиста, па су се они цењкали око нечега чега се више не сећам, па пошто се нису исцењкали, прво гласање је прошло тако да Соња Лихт није прошла. Онда је, пошто је Тадић схватио да Дачић неће да гласа за Соњу Лихт док не добије што је тражио, проглашена пауза, после

које је поништено оно гласање на којем Соња Лихт није прошла па се гласало поново док није прошла. Онда је, ваљда, већ и њу било срамота, па је после тога дала оставку и изашла из те приче. Међутим, да се човек на све навикне, па и на срамоту, показаће се мало касније када је у листу Политика спроведена велика политичка чистка новинара и то док је на челу Управног одбора ове куће била нико други до Соња Лихт. То не само да није било довољно да се Лихт постиди, или не дај Боже да оставку, него није било ни препрека да Соња Лихт данас без проблема води дијалог власти и опозиције на тему – слободе медија.

Него, била је, мало ко се сећа, у Агенцији и четврта директорка. После треће директорке Верке на ову дужност је постављена Мајда Кршикапа из Високог савета Судства, која је после три месеца без икаквог објашњења напустила ову функцију. Нико никада није објавио шта је био узрок њеног наглог одласка из Агенције за борбу против корупције. Када бисте неког питали откуд то да је четврта директорка отишла тако брзо и шта стоји иза тога нисте могли добити одговор чак ни од познаника четврте директорке. Уместо одговора могло се чути само да се ради о поштеној особи. Довољно.

Данас је на челу Агенције за корупцију, упс, извините професоре Чупићу – директор. Донатор владајуће странке, не знам да ли и званично члан, као да је битно и да није. Директор Драган Сикимић је пре него што се упустио у

борбу са корупцијом, искуство стицао као правник у компанији Мирослава Мишковића, а онда и као саветник у канцеларији Високог представника за Босну и Херцеговину. Како ће и на шта применити искуство из канцеларије Високог представника не смем ни да мислим. Али не би ме изненадило да је управо корпоративно искуство директора Сикимића заслужно за то што ће Агенција за борбу против корупције ускоро држати и обуке за лобисте.

Лобирање, према једној од дефиниција, представља обраћање члановима парламента са намером да се утиче на законодавство зарад интереса великих корпорација и великог новца. Постоји низ еуфемизама којима се маскира коруптивна суштина лобирања.

Лобирање је, ипак, само легализована корупција. И то велика. Е, сад, ако су упосленици Агенције за борбу против корупције толики стручњаци да друге могу да подучавају лобирању, онда је то то. Љутио се професор Чупић или не. ■